

I dag behandles vandet i lukkede beholdere på vandværkerne

Udfordringen med PFAS i vores drikkevand

Af Povl Markussen, leder af Verdensmål Centeret og forbrugerrepræsentant i HOFORs vandbestyrelse

Jeg tænker, vi hurtigt kan blive enige om, at der ikke skal være PFAS i vores drikkevand. Det er myndighederne i hvert fald med på. Derfor strammede de for nylig grænseværdien med en faktor 50 – fra 0,1 til 0,002 mikrogram pr. liter. Det kan vi som forbrugere være rigtig godt tilfredse med.

Men vi skal ikke være blinde for, at det giver vandværkerne en udfordring. Eksempelvis er der i nogen af HOFORs borer mere end 0,002 mikrogram PFAS pr. liter, og det skal så fjernes eller blandes op med renere vand, inden det forlader vandværkerne på dets vej ud til os forbrugere. Som Forbrugerrepræsentant i HOFORs vandbestyrelse, vil jeg godt prøve, at synliggøre kompleksiteten i den opgave. Og lad mig gøre det helt konkret. I Vestskoven er vi ved at få lavet nogle nye borer. Det vand skal føres ind til Islevbro vandværk ved Vestvolden, hvor det skal iltes og filtreres og noget af kalken skal tages ud, så vandet bliver blødere. Det er en relativ enkel proces, og det er sådan, vi gerne vil have det i Danmark - at grundvandet skal være så rent, at det hverken skal kloreres eller på anden måde behandles, inden det kommer ud til os forbrugere. Men Islevbro får også vand fra andre borer, og nu er der fundet PFAS over grænseværdierne i nogen af dem. Det betyder, at det vand kun kan bruges, hvis altså PFAS'en fjernes eller vandet fortyndes med vand uden PFAS, så vandet samlet set kommer ned under grænseværdien.

Islevbro vandværk er et af vores store vandværker. Årligt producerer det rundt regnet 11,5 mio. m³ vand.

Af dem er 4 mio. m³ påvirket af PFAS. Det betyder, at der ikke kommer nok vand til vandværket, til at fortynde PFAS'en under grænseværdien. Derfor skal den fjernes, for HOFOR kan ikke bare undvære 4 mio. m³ vand. Igen i runde tal leverer HOFOR 55 millioner m³ om året til forbrugerne. Ud over det har vi mulighed for at pumpe yderligere 10 millioner m³ op, hvis der nu skulle springe et stort rør, eller et af de store vandværker får nedbrud. Altså vi har en bufferkapacitet på 10 millioner m³.

Hvis vi så lige pludselig ikke kan bruge 4 mio. m³, er der kun 6 mio. m³ tilbage i bufferkapaciteten. Det er ikke nok til, at vi som forbruger kan være sikre på, at der i en hver situation er vand nok i hanen. Med andre ord forsynings sikkerheden er truet. Det kan vi ikke have. Derfor kan vi ikke undvære de 4 mio. m³

Men desværre er problemet ikke kun PFAS. Islevbro er også udfordret af et andet stof – DMS. Den kombination er noget rigtig skidt, og i dag er der kun en kendt løsning til at få både PFAS og DMS ud af grundvandet, og det er ved at køre det igennem et membranfilter, hvor de uønskede stoffer holdes tilbage. Det giver en ekstra behandling, der selvfølgelig vil få vandprisen til at stige, fordi det øger energiforbruget betragteligt, men først og fremmest fordi 10-15 % af vandet i den processen så at sige sies fra, og aldrig kommer ud til os forbrugere. Med membranfiltreringen skaber vi altså et vandspild på 10-15 %, og i de 10-15 % har vi så indfanget den opkoncentrerede PFAS - og her opstår den næste udfordring. For godt nok fik vi PFAS'en ud af drikkevandet, men hvad gør vi så med den nu, hvor vi har fanget den i de 10-15 %, vi har siet fra? Skal vi:

(1) Hælde de 10-15 % med PFAS i Øresund? NEJ! PFAS hører jo netop ikke hjemme i naturen. Den skal ikke ud til fiskene, vi spiser, og vi skal ikke ende med et badeforbud pga for høje koncentrationer, som ved den jyske Vestkyst i sommer

(2) Jamen så skal den til rensningsanlæg? JA, det skal den! Det kommer ganske vist til at koste ekstra og desværre også et højere energiforbrug på rensningsanlægget, men når vi så har betalt det, hvor bliver PFAS'en så egentlig af? Vores rensningsanlæg på Avedøre Holme kan jo ikke bare få PFAS'en til at forsvinde! Og vi skal huske, at PFAS dækker over 12.000 forskellige stoffer, som opfører sig forskelligt. Hvor hver enkelt derfor bliver af, ved vi ikke, men det meste vil formentlig ende i slammet, som bliver brændt af. Derfor får vi så aske og røg – med PFAS. Med andre ord, det er kompliceret det her!

(3) Man kunne derfor fristes til at løse det hele ved at myndighederne alligevel ikke strammer grænseværdierne? Men nej, det dur ikke! Vi skal ikke have PFAS i vores drikkevand, når vi ved, det er skadeligt.

Jamen hvad stiller vi så op, når vi nu ved, at membranfiltrering egentlig er en dårlig løsning? Ja, først og fremmest er vi alle nødt til at forstå, at vi ikke bare kan tage rent vand for givet. Vi skal passe meget bedre på det, og vi skal bruge det med omtanke. Tænk hvis vi nu alle nedsatte vores forbrug med 7-8 %! Så ville HOFOR's bufferkapacitet pludselig vokse med 4 mio. m³, og dermed ville forsynings sikkerheden være genoprettet, og vi kunne undgå membranerne. Det ville være super smart, ikke koste en øre og være aldeles effektivt.

Eller tænk hvis vi sørgede for aldrig mere at forurene vores grundvand! Hvis vi stoppede med at bruge sprøjtegift og andre forurenende stoffer, der hvor vores grundvand dannes. Vi kunne starte i Vestskoven, med de nye boringer. Vi kunne gøre Vestskoven, og de tilstødende arealer hvor grundvandet dannes, til en Grundvandspark, hvor der ikke må være aktiviteter, der potentielt kan skade grundvandet. I dag er der kun en beskyttelseszone rundt om boringerne på 25 meter. Det er helt galt at landmænd, haveejere og andre gode mennesker må sprøjte, 26 meter fra vores drikkevand.

Også videnskaben skal vi have i spil. Vi skal have udviklet metoder, der er meget bedre end

membranfiltrering. Metoder der ikke bruger så meget energi, der ikke spilder en frygtelig masse vand og som koster mindre.

Men indtil vi når dertil, indtil vi forstår, at vi skal beskytte vores grundvand bedre, bl.a. ved at forbyde PFAS, indtil vi bruger mindre vand, og indtil vi får udviklet teknologier, der kan rense vandet mere effektivt, ja så er vi i forsyningssikkerhedens navn, desværre nødt til at overgive os til membranteknologien. Det er bare super frustrerende – men vi skal jo have rent vand i hanen!